

Filotás Julianna református beosztott lelkész nő igehirdetése
(Sopron, 2020. április 11., Nagyszombat)

Nagyszombati csendben

„A mi segítségünk az Úr nevében van, aki teremtette az eget és a földet.”

Kezdő (fennálló) ének: 342. dicséret 1. verse: „Jézus, világ megváltója”

Derekas ének: 342. dicséret 2-5. verse: „Szent kereszteden kereslek”

Lekció: Lukács evangéliuma 23,50-56

„Volt egy József nevű ember, Arimátiából, a júdeaiak egyik városából, a nagytanács tagja, derék és igaz férfiú, aki nem értett egyet a többiek döntésével és eljárásával, mert várta az Isten országát. Ő elment Pilátushoz, és elkérte Jézus testét. Azután levette, gyolcsba göngyöltte, és elhelyezte egy sziklába vágott sírboltban, amelyben még soha senki sem feküdt. Az ünnepi előkészület napja volt, és hamarosan kezdődött a szombat. Elkísérték őt az asszonyok, akik együtt jöttek Jézussal Galileából, és megnézték a sírboltot meg azt is, hogyan helyezték el Jézus testét. Azután visszatértek, illatszereket és drága keneteket készítettek. Szombaton azonban pihentek a parancsolat szerint.”

Imádság: Jézus Krisztus, Istennek szent Fia! Hálát adunk, hogy értünk nemcsak emberré lettél, és kínhalált szenvedtél, hanem el is temettétek, hogy a sírban fekvéseddel megáldd és megszenteld a mi sírunkat is, és hogy koporsónk ne legyen örök börtönünk, hanem csak ideiglenes szállásunk.

Kérünk, add meg nekünk, hogy egészen oda tudjunk fordulni tehozzád, és hogy mindazt, amit teherként hordozunk, le tudjuk tenni kezedbe. Segíts meg bennünket, hogy teljes szívvel rá tudjuk bízni magunkat és szereteteinket Igéd és megváltó teted életet és áldást formáló erejére. Vigasztalj, bátoríts és vidámíts meg minket, Urunk, kegyelmességeddel! Ámen.

Prédikáció előtti ének: 130. dicséret 1. verse: „Tehozzád teljes szívből kiáltok szüntelen”

Textus: János evangéliuma 15,13

„Nincs senkiben nagyobb szeretet annál, mintha valaki életét adja barátaiért.”

Kedves Testvérek!

Nagyszombatot ünnepelünk ma. Egy olyan napját a húsvéti ünnepkörnek, amit nagyon nehéz történetileg megragadni, és talán éppen ezért megérteni is. Ehhez a naphoz nem kapcsolódnak nagyszabású, mozgalmas események, és ami a legmegrázóbb, Istentől sem hallunk új kijelentést a Bibliában arról, ami ennek a napnak, történésnek, vagy éppen kényszerű megállásnak hangot adhatna. Az Isten, úgy tűnik, hallgat, és így az evangélisták is csak az embervilágra tudnak rátekinteni, az ott adott válaszcselekedetekre.

Mindenesetre egyértelmű, hogy ez a nap nem a válaszokról szól, nem a történetek megindoklásáról, értelmezéséről. Csak a tény van: Jézus meghalt. – És ahogy egy orvos is mondta a betegének: „ezt most túl kell élni”. Jézus tanítványainak, barátainak, szereteteinek most benne kell lenni a fájdalomban, a félelemben, a gyászban, és valahogy túl kell élni.

Azt halljuk mai igénkből, hogy az Isten csendjében az emberek világa is elcsendesül. Még megmozdul egy rövid időre lábujjhegyen, de végül mindenki visszavonul. – Arimátiai József, aki Jézusnak titkon tanítványa volt, még nagypéntek délután elmegy Pilátushoz, hogy elkérje a drága testet. Bizonyára tele van József fájdalommal, keserűséggel és talán még dühvel is a nagytanácsban ülő társai, de Pilátus, sőt még a maga tehetetlensége miatt is, mert nem tudta a

tanácsban megmenteni Jézust, mégsem lármáz és követelőzik. József egészen csendesen, alázattal megelégedni a testet. Pilátusnak pedig még a szavát sem halljuk itt a Lukács szerinti leírásban.

Ez a csend azután tovább nő, amikor kegyelettel az idős farizeus az őt kísérő asszonyokkal tiszta gyolcsba göngyöli Megváltó Urunk testét, majd ráhengerítik a követ a sír szájára, és eltávoznak, mert jön a szombat, a nyugalom napja, és a gyászszertartás nem folytatható. Érzésükben, belső világukban azonban nagyon is ott maradnak.

Nagyszombat erről az állapotról szól. Erről az állandó érzelmi-gondolati otlétról a sír mellett. Erre hív ma ez a nap minket, hogy érzelmileg, gondolatainkban ugyanezt tegyük és éljük meg: nézzük és szemléljük a sírt és mindazt, ami értünk elvégeztetett.

Tudjuk azonban, hogy az ilyen sírral szemben elfoglalt helyzetben nem is könnyű benne lenni. A sírral, ami egyikünk-másikunk számára nagyon is konkrét valóság, mert meghalt valakink, akit szerettünk, aki hozzánk tartozott, és most egyszerre kiszakadt a világunkból, mérhetetlen űrt hagyva maga után.

De azt a képletes „sírt” is mérhetetlenül terhes szemlélni, ami kinek-kinek közülünk magába foglalhat valami egészen mást is: bűneinket, tévedéseinket, kudarcainkat, állhatatlanságainkat, bukásainkat és tehetetlenségeinket, s ki tudja még mi mindent. De ami fenyegetően hat ránk, mert le akar zárni, be akar zárni bennünket egy olyan világba, amiben nincs előre haladás, változás, megújulás, hanem csak örök körbe-körbeforgolódás, egyhelyben toporgás, vagy irányt vesztett próbálkozások. Ezt szemlélni, megismerni ezen dolgaink természetét, nem csak nem merjük, hanem sokszor megérezzük, nincs is hozzá erőnk.

Nincs erőnk, mert amivel még találkozunk a sírral szemben: az a „semmi”. Nem tudnám konkrétan meghatározni, hogy ez érzés, gondolat, vagy valamiféle irány, cél nélküli állapot, de félelmetes és ijesztő. Nem tudom, ki az, aki temette már közülünk halottját, de amíg tart az az időszak, amíg még van feladat és tennivaló a gyászszertartásra készülve – ahogyan itt is halljuk, az asszonyok még illatszereket és keneteket készítettek a bebalzsamozáshoz – úgy hat, van értelem a mozdulatsorainkban. De a temetés után egyszeriben csak ránk kiált a „semmi”. A „semmi”, ami ilyenkor kísértőként ül fel életünk ágára, és azzal keserít, rémít minket, hogy semminek nincsen értelme.

Erről ír Janne Teller, dán kortárs író is Semmi c. regényében, amely bár ifjúsági regény, mégis – vagy talán éppen emiatt – igazi felnőtt témát boncolgat: az élet értelmének kérdését. A történet szerint egy 8. osztályos fiú, Pierre Anthon egy nap rájön, hogy semminek sincs értelme, ezért semmit sem érdemes csinálni. Így aztán felül egy szilvafa ágára, és többé nem megy iskolába. Osztálytársait rendkívül bántja a fiú viselkedése. Nem csupán azért mert a fáról, a magasból rendszerint megdobálja őket szilvával, hanem azért is – és leginkább azért –, mert fáj és félelmetes hallgatni kegyetlen filozófiáját az élet értelmetlenségéről. Végül a gyerekek, hogy bizonyítsák az állítás ellenkezőjét, elhatározzák, hogy összehordják egy kupacba mindazt, ami igenis ér valamit. S ezzel kezdetét veszi egy, a végére egészen abszurdá, groteszkké váló gyűjtögetés. Mindenkinek le kell mondania valamiről, úgy, hogy azt a csoportban mindig valaki más határozza meg, mi legyen. Így aztán a gyerekek egyre nagyobb és fájdalmasabb áldozatot hoznak, mindabból, ami lényegükhöz, személyiségükhöz tartozik.

Mikor aztán elkészülnek a „Fontos Dolgok Halmával”, szeretnék azt megmutatni Pierre Anthonnak, ám az kigúnyolja őket, és lomhalmaznak nevezi mindazt, amit olyan eltökélten, áldozatvállalással egybe rendeztek. „Semmi se számít, és semminek sincs értelme. A ti lomhalmazotoknak se” – kiáltja a fáról.

Ecsetelem néhány perce ezt a nagybetűsen megélt „semmit”, de csak hogy megértsük a természetét, jelentőségét – amely valójában nem is olyan nagy.

Körül lengi ugyan ez a semmi Jézus kereszthalálát és eltemetését, és ott van mindig a sírral szemben, mert érzi a kegyelettel lévő farizeus, arimátiai József is, és mert szorongatja a zokogva

sirató asszonyokat is, és igen, minket is időről-időre körülfog, megrémít: hogy amit látnak, látunk, a szent áldozatot, az semmi, annak nincs és nem volt semmi értelme, mert körbe nézünk, és nem leljük a megváltást.

Ezt akarja elhíttetni a főpapok köre, akik Máté evangéliuma tanúvallomása szerint elmennek szombat(!) Pilátushoz, és azt mondják neki: „Állíttass öröket a sírhoz, pecsételd le, zárd le, hadd lássa mindenki, hadd tudja meg mindenki: nem történt itt semmi!” Ezt akarja elérni mindenkor a különféle módokon bennünket megkörményező kísértő.

Ám – ahogy írja a dán író is – „az élet értelmével nem szabad játszani”. Az élet értelme ugyanis erős, nem belőlünk fakadó és nem általunk megalkotott. Talán néha úgy tűnik kivérzett, meghalt, betekerték gyolcsba és elfedték egy nagy kővel, de végül – mert isteni hatalma van rá – legyőzi a semmit, a nihilt, a halált, és maga alá gyűri propagátorát, a rossz hír terjesztőjét. Mert ami egyedül érvényesülhet szóként, hírként: az az örömhír, az evangélium, amelynek szíve Jézus Krisztus áldozata.

Jézus Krisztusé, aki Isten lényegének magva. Elültette Őt Isten ebbe a világba, hogy belőle új élet fakadjon. Minden, ami a természetben tavasszal újra éled, minden mag, amiből növény sarjad, természete szerint Krisztusra nézve, Őmiatta, Őt haloványan utánozva, s mégis szemünkben hatalmasan-csodásan lesz olyan, amilyen: hogy ha el is hullajtja magát, vagy el is vettetik, abból új élet lesz.

Jézus így szólt a tanítványokhoz az utolsó vacsora estéjén: „Nincs senkiben nagyobb szeretet annál, mintha valaki életét adja barátaiért.”

Jézus azt mondja ma a „semmivel” szemben: van értelme az áldozatainknak, az egymásért való jó tetteinknek – sőt ezeknek van igazán értelme, ha a múlandóság rányomná is bélyegét. Amikor magunkból elhullatunk, feláldozunk valamit a másikért. Időnkből, erőnkől, törődésünkől, abból, ami nekünk valamit is számít: s talán egész életünket is!

Ám van egy nagyobb áldozat, még annál is nagyobb, mint amikor ember adja életét egy másik emberért: amikor Isten áldozza magát oda a Fiúban, a Jézus Krisztusban a bűnös emberért, az igaz a nem igazakért. Neki ez nem kötelessége, érdeke nem fűzi hozzá: csak a szeretet. De az tökéletes szeretet!

Meghozta áldozatát Isten, ott van már a mi áldozathozatalink halmán, amit talán igen, néha magunk is így titulálunk: a mi lomhalmazunkon, mert olyan csekélynek, töredékesnek, elégtelennek mutatja meg magát. De ott van, mindent elfed, mindent áthat, mindenbe beleivódik, és átformálja azt múlandóságából örökkévalóvá.

Hogy mit is adott nekünk Isten abban a szent akaratban, hogy a Fiú testének sírba kellett kerülnie és el kellett temettetnie? – Legyőzte a minket kísértő semmit, és a mindent adta nekünk ajándékba, a megváltást, szeretete örök zálogául.

Imádság: Mennyei Atyánk! Köszönjük, hogy olyan sokféleképpen beszélsz velünk. Te, akinek elgondolásai és tervei mindig magasabbak a mieinknél, és mégis újból és újból meg akarod értetni magadat velünk. Köszönjük, hogy amikor hallgatsz, akkor is beszélgetsz velünk. Jól ismerjük, Atyánk hallgatásod idejét, amikor mi magányosnak, elhagyatottnak, elkeseredettnek, tőled és kegyelmedtől elszakítottak érezzük magunkat. Ezért most még nagyobb bennünk a hála, mert megláttattad velünk: akár hallgatsz, akár szólsz, te ugyanaz az Atya maradsz. Egyformán atyai, aki megváltott gyermekeiért szól és hallgat. Köszönjük, hát, hogy csenedből ma mi is részesedhettünk, és így e nagyszombati hallgatásod éppúgy vigasztalássá lehetett számunkra, mint nagypénteki bűnbocsánatod és a húsvéti köszöntésed, amikor így szóltál: „Békesség néktek”.

Atyánk, köszönjük, hogy a „semminek”, az élet értelmetlenségének és értéktelenségének vaspántjait feltörted, és nem szorongathatja többé szívünket. Mert bár tapasztaljuk

életünkben, újból és újból nagy erővel megkísért minket, te még nagyobb erővel és szeretettel fogsz körül mindnyájunkat.

Köszönjük Atyánk, hogy az élet értelme tetőled jön és ezért örökérvényű. Soha nem jár le, semmi körülmények között sem a szavatossága. Bocsásd hát meg nekünk, ha mi máshol és mást kerestünk annál, mint amit ma megérthettünk, amikor olcsó tömegárura cseréltük le azt, amit teremtésünkkel és megváltásunkkal szívünkre helyeztél.

Ezért könyörgünk ma, Atyánk, hogy szent áldozatodból merítve, mi magunk is hadd tudjunk szabadon és örömmel áldozatot hozni érted és embertársainkért. És nem csak ebben a járványhelyzetben, bár most különösképpen is érezzük és értjük, mennyire nagyon hívsz bennünket nevelődni és növekedni ebben.

Atyánk, könyörgünk a betegekért, akiket megköt most a félelem, és akik számára még nagyobbnak tűnik hallgatásod. Lépj, Urunk, oda melléjük, és vigasztald, gyógyítsd őket, ajándékozd meg őket szabadításod örömeivel! Urunk, olyan sok orvostól, ápolótól halljuk, hogy miközben gyógyítanak, segítenek, maguk is megfertőződnek és megbetegszenek. Urunk, ma ezért nem csak azért imádkozunk értük, hogy szolgálatukat el tudják végezni, hogy kitartóak tudjanak maradni, és erősek léleekben, hanem azért is, hogy tartsd meg őket egészségben! Áldozathozatalukon, feladatvállalásukon, kérünk, áldón legyen jelen a te áldozatod!

Urunk, imádkozunk a világban lévő kormányokért, döntéshozókért, hogy minden tettük és elgondolásuk javára szolgálhasson azoknak, akiket szolgálni hívatottak! Adj, Urunk, nekik jó látást, reménységet, kitartást, és amikor mindezért hozzád fordulnak, imameghallgatást! A te oltalmad legyen, Urunk, mindenkivel, akik téged keresnek, akár magányosan, vagy családi közösségben, hogy megtapasztalt irgalmad megsokszorosíthassa az irgalmasságot közöttünk.

Urunk, így áldj meg mindnyájunkat, Krisztusért kérünk. Ámen.

Miatyánk

Záróének: 230.dicséret 1-5.verse: „Áll a Krisztus szent keresztje”

Áldás: Az Úr Jézus Krisztus kegyelme, Isten szeretete és a Szentlélek közössége legyen mindnyájatokkal! Ámen.